

4 Nelikmatus Narva linna südames

Narva raekoja kõrval Stockholmi platsil, keset kesk- ja uus-aegset linna, kus pole teadaolevalt surnuaeda olnud, satuti arheoloogilistel uuringutel inimluudele. Kaevamistel puhastati välja täiskasvanud naise ja ühe alaealise poolik skelett, sest rohkem polnud neist hilisemate kaevetööde tõttu säilinud. Välja tõstetud pinnasest tuvastati osteoloogilise ana-

lüüsiga nelja isiku skeletiosad. Tõenäoliselt oli ühte hauda sängitatud täiskasvanu koos kolme lapsega. Üks neist oli pandud täisealise rindkere paremale poolele, ülejäänud kaks aga arvatavasti jalutsisse. Hauda asukoht keset linna ning väljaspool kalmistuid lubab arvata, et surma võis põhjustada haiguspuhang, näiteks katk, või näljahäda.

Matuste väljapuhastamine Narvas Stockholmi platsil. Foto: Kristo Oks

Säilinud osa nelikmatusest: täiskasvanud naine ja tema paremale küljele asetatud laps. Foto: Martin Malve

Mai 2023. Narva linn, Raekoja plats 1
Töö tellija: Tõrvajõe OÜ / OÜ RTS Infra Eesti
Ajend: Narva Stockholmi platsi uuendamine
Uuringu juhataja: Martin Malve (Arheoloogiakeskus MTÜ)
Uuritud ala: u 2 m² (kogu ala u 3000 m²)

Ühishaud asus Narva raekoja lõunaküljel Stockholmi platsil, pildil kohas, kus arheoloogid on kaevamas. Foto: Martin Malve

5 Uusaja arheoloogia Peeterristi kiriku asemel ja kalmistul

Eestis ei juhtu just tihti, et arheoloogid uurivad 19.–20. sajandi kalmistut, sest nii „uued” surnuaiad on enamasti veel kasutuses. Peeterristi kirik rajati 1808. aastal ja hävis II maailmasõjas. Nõukogude ajal pühiti teedevõrgu rajamise käigus maapinnalt nii pühakoja rusud kui ka surnuaed. Nüüd, kui uut teed projekteeriti, oli vaja selgitada, kui palju on kirikust ja surnuaiast maapõues alles, et matused ei saaks tee-ehitusel kannatada.

Vaade Peeterristile lõunast 13. mail 2023.
Maa-ameti kaldaerofoto

Lennuvaade Peeterristi küla 500 meetri kõrguselt lõunast 6. juulil 1934. Foto Voldemar Andresen, sõjaväelendur, 1. Lennuväe-divisjon. EFA.66.4.19126

Peeterristi kalmistu arheoloogilised eeluuringud. Kiriku ja matmispaiga piiride kindlakstegemiseks kaevati prooviauke ja kraave. Uuringutel kiriku vundamenti ei leitud – tõenäoliselt jääb see praeguse Tallinna–Narva maantee tammi alla. Siiski õnnestus rusust leida kaks messinglühtri katket.

Surnuaia asukohas paljandus neljas prooviaugus inimluid ja kaks paigal säilinud matust, millest ühe täiskasvanud mehe skelett avati terviklikult. Luustikku uuritakse Tartu Ülikoolis ning seejärel hoiustatakse Eesti luuleidude teaduskogus OSSA. Fotod: Martin Malve

-500	1	50	450	550	800	1050	1225	1558	1800
eelrooma rauaaeg	rooma rauaaeg	rahvaste-rännuaeg	eel-viikingiaeg	viikingiaeg	hilis-rauaaeg	keskaeg	varauusaeg		